

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach**

Kielce, dnia lipca 2009 r.

tekst ujednolicony

**Zarząd
Przedsiębiorstwa Komunikacji
Samochodowej
w Ostrowcu Świętokrzyskim S.A.**

LKI-410-08-2/2009

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (DzU z 2007 r. nr 231, poz. 1701 ze zm.), zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach przeprowadziła kontrolę w Przedsiębiorstwie Komunikacji Samochodowej w Ostrowcu Świętokrzyskim S.A. (PKS lub Spółka), w zakresie dofinansowania ulgowych przejazdów osób korzystających z autobusowego transportu zbiorowego w okresie od 1 stycznia 2007 r. do 31 marca 2009 r.

W związku z kontrolą, której wyniki zostały przedstawione w protokole kontroli podpisanym w dniu 8 czerwca 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Zarządowi Spółki niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, pozytywnie ocenia działalność Spółki w zakresie objętym kontrolą.

1. Spółka w związku z wykonywaniem przewozów objętych dopłatami do ulgowych pasażerskich przejazdów autobusowych osób uprawnionych, zawarła:

- z samorządem województwa świętokrzyskiego dwie umowy, tj. w dniu 31 stycznia 2007 r. z terminem obowiązywania od 1 stycznia 2007 r. do 31 grudnia 2007 r. oraz w dniu 21 lutego 2008 r. z terminem obowiązywania od 1 stycznia 2008 r. do 31 grudnia 2008 r. Aneksem do umowy z 2008 r. podpisanym w dniu 20 stycznia 2009 r. przedłużono okres jej obowiązywania do 31 grudnia 2009 r.;

- z samorządem województwa mazowieckiego dwie umowy, tj. w dniu 18 listopada 2005 r. z terminem obowiązywania od 21 października 2005 r. do 31 grudnia 2006 r., przy czym w umowie postanowiono, że jeżeli umowa nie zostanie wypowiedziana przez żadną ze stron do końca trzeciego kwartału kalendarzowego danego roku ulega ona automatycznemu przedłużeniu na rok następny (umowa nie została wypowiedziana) oraz w dniu 21 lutego 2008 r., z terminem obowiązywania od 1 stycznia 2008 r. do 31 grudnia 2008 r. z klauzulą jak wyżej - umowa nie została wypowiedziana.

W ramach realizacji umów z samorządem województwa świętokrzyskiego Spółka otrzymała za 2007 r. kwotę dopłat w wysokości 3.799,6 tys. zł, za 2008 r. - 4.215,7 tys. zł, oraz za I kwartał 2009 r. - 1.367,4 tys. zł.

W ramach realizacji umów z samorządem województwa mazowieckiego Spółka otrzymała za 2007 r. dopłaty w wysokości 558,4 tys. zł i za 2008 r. - 560,9 tys. zł, z tego w ramach realizacji przewozów objętych ulgą 49% na podstawie biletów imiennych miesięcznych szkolnych odpowiednio 525,9 tys. zł (94,2%) i 528,6 tys. zł (94,2%). Za I kwartał 2009 r. PKS wnioskował kwotę dopłat w wysokości 187,3 tys. zł, z tego 175,2 tys. zł (93,6%) stanowiły dopłaty do przewozów objętych ulgą 49% na podstawie biletów imiennych miesięcznych szkolnych. Do 16 kwietnia 2009 r. Spółka otrzymała dopłaty za styczeń i luty 2009 r. w łącznej kwocie 128,1 tys. zł.

Wszystkie wnioski o wypłacenie dopłat do biletów ulgowych zostały złożone w terminie określonym w umowie, za wyjątkiem wniosków za miesiąc listopad i grudzień 2008 r. kierowanych do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego (opóźnienie wynosiło odpowiednio o 2 i 4 dni).

2. Szczegółowym badaniem objęto umowy zawarte pomiędzy Spółką a gminami i kierownikami samorządowych jednostek organizacyjnych w zakresie pobierania dopłat z samorządu województwa świętokrzyskiego w ramach realizacji przewozów objętych ulgą 49% na podstawie biletów imiennych miesięcznych szkolnych. W okresie objętym kontrolą PKS realizował łącznie 41 takich umów, które zawarte zostały w latach 1999 – 2008. Przedmiotem umów był dowóz i odwóz uczniów do szkół. W 2007 r. Spółka z tytułu realizacji tych przewozów otrzymała 3.157,0 tys. zł, co stanowiło 83,1% ogólnej wartości dopłat, w 2008 r. - 3.535,2 tys. zł (83,9%) oraz w I kwartale 2009 r. - 1.205,7 tys. zł, tj. 88,2 % ogólnej kwoty dopłat.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 1 i pkt 2 ustawy z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (DzU z 2002 r. nr 175,

poz. 1440 ze zm.) do ulgi 49% przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego autobusowego w komunikacji zwykłej i przyspieszonej, na podstawie biletów imiennych miesięcznych szkolnych, są uprawnione dzieci i młodzież w okresie od rozpoczęcia odbywania obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego do ukończenia gimnazjum, szkoły ponadpodstawowej lub ponadgimnazjalnej - publicznej lub niepublicznej o uprawnieniach szkoły publicznej, nie dłużej niż do ukończenia 24 roku życia oraz studenci do ukończenia 26 roku życia.

Analizą objęto posiadane przez Spółkę zezwolenia na wykonywanie regularnych przewozów osób w kontekście zawartych umów z Gminnym Zespołem Szkół w Łagowie, gminą Bałtów, gminą Sienno, Gminnym Zespołem Ekonomiczno-Administracyjnym Szkół w Baćkowicach, gminą Klimontów, Gminnym Zespołem Ekonomiczno-Administracyjnym Szkół i Przedszkoli w Ożarowie, gminą Solec nad Wisłą, gminą Ćmielów, miastem i gminą Lipsko oraz miastem i gminą Opatów. Zezwolenia, którymi dysponował PKS uprawniały do przewozu uczniów na trasach określonych w ww. umowach. We wszystkich 41 umowach obowiązujących w latach 2007 – 2009 (I kwartał) zawarto zapisy, zgodnie z którymi Spółka otrzymywała wynagrodzenie za dowóz i odwóz uczniów do szkół na podstawie wystawionej faktury VAT, przy czym wskazane w fakturze wynagrodzenie miało stanowić sumę cen za faktycznie zamówione bilety miesięczne szkolne.

Analiza faktur sprzedaży wystawionych z tytułu realizacji umów zawartych z gminami Ćmielów i Waśniów w roku szkolnym 2006/2007 za okres styczeń – czerwiec 2007 r., w roku szkolnym 2007/2008, za wrzesień – grudzień 2007 r. oraz w roku szkolnym 2008/2009, za wrzesień – grudzień 2008 r. wykazała, iż w ww. okresach PKS wystawiał faktury sprzedaży biletów miesięcznych, w kwotach zgodnych za 1 bilet miesięczny z cenami tych biletów określonymi w umowach.

W kontrolowanym okresie, Spółka na podstawie umowy zawartej w dniu 16 sierpnia 2006 r. z burmistrzem miasta i gminy Opatów wystawiła 36 biletów miesięcznych, do których pobrała dopłaty w wysokości 3.448,62 zł. W ocenie NIK, powyższe dopłaty pobrano niezgodnie z obowiązującym w PKS cennikiem miesięcznych biletów szkolnych wprowadzonym zarządzeniem z dnia 6 stycznia 2004 r. Dopłaty do tych biletów wyliczono bowiem na podstawie innego cennika obowiązującego w PKS, według którego ceny biletów ulgowych (49%) były wyższe od określonych w umowie. Stanowi to naruszenie postanowień zawartych w umowach z samorządem województwa świętokrzyskiego, według których dopłata przysługuje przewoźnikowi, który przestrzega obowiązujących cenników oraz

art. 18b ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym (DzU z 2007 r. nr 125, poz. 874 ze zm.), zgodnie z którym należność za przejazd powinna być pobierana zgodnie z cennikiem opłat.

Zgodnie z postanowieniami umów zawartych z samorządem województwa świętokrzyskiego, dopłaty stanowiące dotacje pobrane nienależnie lub w nadmiernej wysokości podlegają zwrotowi na rzecz województwa wraz z odsetkami jak dla zaległości podatkowych.

Nieposiadanie przez Spółkę list uczniów, na podstawie których wystawiano poszczególne faktury dla gminy Opatów oraz skreślanie z listy uczniów i dopisywanie na nią nowych w gminie Waśniów i Ćmielów, bez określania daty tych zdarzeń uniemożliwia zweryfikowanie prawidłowości wystawienia faktur za poszczególne miesiące dla tych podmiotów.

W dniu 19 października 2007 r. Spółka wystawiła fakturę VAT nr 40/07/10/40083 dla Samorządowego Inspektoratu Oświaty w Ćmielowie za 30 biletów miesięcznych szkolnych na łączną kwotę 1.285,20 zł, przy czym faktura ta dotyczyła uczniów ze Szkoły Podstawowej w Chmielowie. Stwierdzony błąd został w trakcie kontroli NIK skorygowany przez Spółkę.

Odpowiedzialność za powyższe nieprawidłowości ponosi Zarząd Spółki z tytułu prowadzenia jej spraw (art. 368 § 1 ustawy z 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych – DzU nr 94, poz. 1037 ze zm.).

3. Spółka posiadała licencję na wykonywanie krajowego transportu drogowego osób udzieloną w dniu 7 października 2002 r. z terminem ważności do 6 października 2052 r. Na wykonywanie regularnych przewozów osób w krajowym transporcie drogowym Spółka posiadała 520 zezwoleń. Pięć zezwoleń nie zostało wydanych na drukach określonych w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 8 czerwca 2004 r. w sprawie wzorów zezwoleń na wykonywanie krajowych i międzynarodowych przewozów drogowych osób oraz wypisów z zezwoleń (DzU nr 144, poz. 1519). W trakcie kontroli Zarząd wystąpił do tych gmin o wydawanie zezwoleń na drukach zgodnych z przepisami cyt. rozporządzenia.

PKS uzgodnił zasady korzystania z obiektów dworcowych i przystanków z ich właścicielami lub zarządzającymi.

NIK nie wnosi uwag do stosowanych przez PKS kas rejestrujących. Wyposażone były one w program umożliwiający określenie kwot dopłat do przewozów w podziale na

poszczególne kategorie ulg ustawowych, a także na generowanie zestawień pozwalających określić m.in. ilość i wartość wykonywanych usług.

4. Pracownicy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego w dniu 23 stycznia 2009 r. przeprowadzili kontrolę w pojeździe będącym własnością Spółki, w wyniku której nie stwierdzono nieprawidłowości. Skontrolowano zezwolenie oraz prawidłowość stosowania przepisów o transporcie drogowym. Z zapisów w książce kontroli Spółki wynika, że w latach 2007 - 2009 (I kwartał), nie były prowadzone kontrole w zakresie dofinansowania ulgowych przejazdów osób korzystających z autobusowego transportu zbiorowego.

W latach 2007 - 2009 (I kwartał) w Spółce obowiązywało cztery umowy zawarte z podmiotami zewnętrznymi, celem których było kontrolowanie kierowców - konduktorów w zakresie wydawania właściwych biletów w PKS. Ponadto w regulaminie organizacyjnym zatwierdzonym przez Radę Nadzorczą Spółki z dnia 15 grudnia 2007 r. oraz w instrukcji kontroli wewnętrznej (stanowiącej załącznik nr 11 do przyjętej przez Zarząd w dniu 15 stycznia 2007 r. polityki rachunkowości) zapisano, że kontrola wewnętrzna realizowana jest w formie m.in. kontroli instytucjonalnej - sprawowanej przez specjalnie w tym celu utworzoną komórkę kontroli wewnętrznej, której strukturę organizacyjną oraz szczegółowe zasady działania określa dyrektor w regulaminie organizacyjnym.

5. W badanym okresie, w obowiązujących w Spółce regulaminach organizacyjnych oraz w zakresach czynności pracowników przewidziano zadania związane z prowadzeniem przewozów pasażerskich. W Spółce funkcjonowała również procedura *Realizacji przewozów regularnych*, która nie obejmowała jednak wszystkich pracowników, zajmujących się zadaniami związanymi z realizacją przewozów regularnych.

Przewidziane w latach 2007 - 2009 w regulaminie organizacyjnym Spółki samodzielne stanowisko ds. kontroli wewnętrznej, do 22 kwietnia 2009 r. pozostawało nieobsadzone, co mogło być jedną z przyczyn powstania nieprawidłowości opisanych w niniejszym wystąpieniu.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Wyeliminowanie przypadków wnioskowania o wypłatę dopłat do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego w sytuacji niespełniania przesłanek do ich stosowania oraz dokonanie zwrotu do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego nienależnie pobranych kwot dotacji z tytułu dopłat do ulgowych

przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego za lata 2007 – 2009 (I kwartał) wraz z należnymi odsetkami wyliczonymi jak dla zaległości podatkowych.

2. Terminowe przekazywanie samorządowi województwa mazowieckiego wniosków o wypłatę dopłat do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego.
3. Prowadzenie list dzieci, dla których wystawiano bilety miesięczne, w sposób pozwalający na weryfikację faktur wystawionych na ich podstawie.
4. Podjęcie odpowiednich działań mających na celu doprowadzenie do zgodności stanowisk pracy określonych w regulaminie organizacyjnym Spółki z faktyczną obsadą tych stanowisk oraz objęcie wszystkich pracowników wykonujących zadania związane z realizacją przewozów regularnych procedurą *Realizacja przewozów regularnych*.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Zarząd Spółki w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Zarządowi Spółki prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

-